

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XLI. De Scandinaviæ sive Scandiæ peninsulæ incolis, Sveonibus, Hellevionibus, Scaniis, Gutis, Lappionibus, Scritofinnis, Marchiofinnis, & Sitonibus, sive Nortmannis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

ἢ λέγειν, ὡς οἱ πολλοὶ ὑπονοοῦσιν, εἴτ' ἄλλας μετὰ τὴν ἠ' Ἰάξου, ἢ Ῥάξου, ἢ Ἰαξου, ἢ Ἰαξου, ἢ Ἰαξου, τῶν
 ἀμαζόνων, ἢ Ῥάξου εἰπείν. Ἐπὶ εἰ μὲν τὸ ἔσπερον παρρηκτοῦ ὡς ἴσταν τὸ μῆκος. ἐστὶ πὶ ἀείκην,
 ἔσπερον ψυχῆς, ἢ ἄλλης αἰτίας, ἢ καὶ ἴσπερον αἰθέρων ἄλλο διὰ δὲ μετὰ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἰσίων
 Γερμανῶν ἰδρυμένων. Τῆτο ἢ τὸ ἀγρόνμα καὶ πᾶσι τῶν ἄλλων τῶν ἐφεξῆς περιουσιῶν ἐστὶν. ἔπειτα ὅσον
 βασιλείας, ἔπειτα ὅσον Σαυρομάτας, καὶ ἀπλῶς ὅσον ἔσπερον Πόντου οἰκιστάς ἴσπερον. ἐπὶ ὅσον ἀπὸ τῆς
 Ἄτλαυτικῆς θαλάσσης, ἔπειτα εἰ συνάπτεται ἐν αὐτῇ. Διὰ τὴν πᾶσι ἀγροῖαν τῶν πᾶσι τῶν, οἱ τὰ Ῥίπια
 ὄρη καὶ ὅσον Ἰπερορείας μορφοῦντες, λόγος ἠξίονται. καὶ ἂν Πυθίας ὁ Μασσαλιώτης καταψύσεται
 ποιᾶται τῆς παρωκεανῶν, περὶ ἡμῶν χερῶν τῆς πᾶσι τὰ ἐξῆς καὶ μαθηματικὰ ἴσπερον.
 Hoc est: Germanorum, ut dixi, qui sunt septemtrionales, juxta litus oceani porrigitur. no-
 scuntur ab Rheni ostiis usque ad Albim: inque his notissimi Sigambri & Cimbri. Quae autem
 trans Albim sunt ad oceanum, nobis prorsus sunt ignota. nam neque priorum quemquam com-
 pertum habemus litus istud praeternavigasse in orientem versus, ad Cassii maris usque fauceis:
 neque ultra Albim sita Romani adiverunt: nec terrestri quidem itinere quisquam illa perlustra-
 vit. Quid autem sit ultra Germanos, & alios his conterminos, sive ii sunt Bastarne, ut plerique
 putant, sive alii interjecti, sive Iazyges, sive Roxolani, sive alii in plaustris degentes, non facile
 dixerim. neque an tota illa in ora oceani aliqua sit portio, qua vel ob frigus, vel alia de causa, ha-
 bitari nequeat: item, an aliud genus mortalium orientalibus Germanis & oceano sit interjectum.
 Eadem ignorantio est reliquorum ad septemtriones vergentium. neque enim scimus, Bastarne, &
 Sauromate, & in universum qui supra Pontum habitant, quanto spatio absint ab Atlantico mari,
 aut an eò usque pertingant. Atque ignorantia horum locorum factum est, uti audirentur, qui
 Rhiphae juxta ac Hyperboreos commentum sunt: taliaque de ora oceani mendacia traderet Pytheas
 Massiliensis; praescriptione usus narrationis verum caelestium, & mathematicarum. O admira-
 bilem astrologum mathematicumque Pytheam! si ex siderum inspectione cognoscere
 potuit, esse in septemtrione Guttones, esse insulam immensae magnitudi-
 nis Baltiam, quod nomen etiam nunc in supra dicto freto manet; esse in ea insula in-
 gentem montem Sevonem, esse immanem sinum Codanum, esse Thulen insulam, esse
 & alia, quae supra explicavi. Verum satis se ignarum harum regionum ostendit Strabo,
 dum etiam in iis, quae propiora & cognita esse ait, maximèque erant, haud modicè errat.
 Danubii fontem tradit esse propè Bojohæmum: Luppiani amnem in eandem partem
 cum Amisiam fluere: Hermundurorum partem trans Albim incolere; Cimbros verò cis
 Albim: à Rheni ostiis conspici Britanniam: Menapios utrumque ostia ejus annis acco-
 lere: Sigambros etiam oceani litora tenere. quae omnia quam falsissima esse, satis abun-
 dèque hæcenus patuit. Hæc igitur, ac talia cum judicio erant legenda; ne temerè er-
 rores ejus contra nudam lucidamque veritatem tueri adgrederemur. Magnus in primis
 auctor, & quem ego principem omnium geographorum meritò judicandum censeo,
 unus tamen omnia scire haud potuit: dein gravissimi scriptoris Polybii magna eum se-
 duxit auctoritas. cujus hæc sunt verba, lib. III: τὸ μετὰ τῶν Ἰαξῶν καὶ Νάρωνος, εἰς τὰς
 ἀρκτὺς ἀνήκον, ἀγροῦσιν ἡμῶν ἔσπερον ἐστὶν, ἐὰν μὴ πᾶσι πᾶσι πολυπερὶ ἴσπερον ὅσον
 ἢ λέγοντας πᾶσι τῶν, ἢ γὰρ Φοῖνας, ἀγροῦσιν, καὶ μύθους Διαιτητῶν νομισέον. id est: Quidquid
 inter Tanaim & Narbonem ad septemtriones vergit, hæcenus nobis est ignotum: nisi quid post-
 hac curiosa investigatione de eo tractu didicerimus. Qui de his locis aliter loquuntur, aut scri-
 bunt; pro imperitiis, & fabularum concinnatoribus sunt habendi. Hæc ita bonâ fide Poly-
 bii: quâ in quantum deceptus sit Strabo, satis supra patuit.

CAP. XLI.

De SCANDINAVIÆ sive SCANDIÆ peninsula incolis, SVEONIBUS,
 HELLEVIONIBUS, SCANIIS, GUTIS, LAPPIONIBUS,
 SCRITOFINNIS, MARCHIOFINNIS, & SITO-
 NIBUS, sive NORTMANNIS.

TEUTONIBUS igitur contermina fuit immensa illa peninsula SCANDINA-
 VIA, sive SCANDIA. quæ postquam satis clarè supra explicata est, populi
 nunc quoque eam incolentes dicantur.

Auctor noster, in lib. de Germaniâ, post memoratos in citeriori maris Sve-
 vici litore Rugios ac Lemovios; Svionum hinc, inquit, civitates, ipso in oceano, præter viros
 armaque, classibus valent. & mox: Est apud illos & opibus honos: eoque unus imperitat; nullis
 jam exceptionibus, non precario jure parandi. nec arma, ut apud ceteros Germanos, in promiscuo;

sed

sed clausa sub custode, & quidem seruo. quia subitus hostium incursus prohibet oceanus. otiosa porro armorum manus facile lasciuunt. enim uero neque nobilem, neque ingenuum, ne libertinum quidem armis praeponere, regia utilitas est. Trans Svionas aliud mare, pigrum, ac prope immotum: quo cingi claudique terrarum orbem hinc fides, quod extremus cadentis iam solis vulgor in ortus edurat, adeo clarus, uti sidera hebetet. sonum insuper se mergentis audiri; formasque deorum, & radios capitis aspici, persuasio adjicit. & postea: Svionibus Sitonum gentes continuantur. cetera similes, uno differunt, quod femina dominatur. in tantum, non modo à libertate, sed etiam à seruitute degenerant. Hic SVEVIÆ finis. Totam igitur peninsulam SCANDINAVIAM duo Svevorum genera incoluerunt, SVIONES & SITO-

10 NES. Terminus inter eos statuendus est Sevo mons, à Codáni sinus faucibus, quâ opidum Norvagiæ est Oplso, fite Anflo, ad lacum usque Album: ita, uti Norvagiæ cum Finnomarchiâ ac Scricfnniâ Sitonibus tribuatur; Lappia autem, Biarmia, Botnia occidentalis, Suedia, Gutia, cum Danici regni partibus, Bleking, Skaane, Halland, Svionibus. Hos Eginhardus in vitâ Caroli Magni, & Helmoldus in chronico Slavorum, item Mag. Adamus Bremensis, adpellant SVEONES. Verba Eginhardi hæc sunt: Sinus quidam ab oceano orientem versus porrigitur, longitudinis quidem incomperta, latitudinis uero, quæ nusquam c millia passuum excedat; quum in multis locis contractior inveniatur. hunc multa circumfident nationes. Dani siquidem, & Sveones, quos Nortmannos vocamus, & septentrionale litus, & omnes in eo insulas tenent. at litus australe Sclawi, & Aisti, & alia diuersæ incolunt nationes.

20 nes. Falsum est, Sveones adpellatos fuisse Nortmannos. mendum his verbis inest, quod ego, unicâ particulâ & ab inconvenienti loco in germanam sedem transpositâ, sic purgo: Dani siquidem, & Sveones, & quos Nortmannos vocamus, septentrionale litus, & omnes in eo insulas tenent. at litus australe Sclawi. Helmoldus, qui cccc circiter annis post Eginhardum scripsit, in illius verbis, in chronicon suum transcriptis, particulam & neque ante vocem septentrionale, neque ante quos habet. At Jornandi, sub initium libri de rebus Gothicis, eadem gens dicitur SVETHANS, & alio vocabulo SVETHIDI. quæ equidem duo vocabula ille falsò, ut superiori capite notatum, pro duabus diversis discretisque inter se nationibus accepit. Hodie regnum ipsis incolis, conterminisque gentibus Danis ac Nortmannis, vulgò vocatur SVERIGE; quasi SVENRIGE, sive SVENRIGE, id est, Sveonum

30 regnum; ipsa uero gens THE SVENSKE, vocabulo adjectivo, itidem derivato à Sven, sive Sveen. quod antiquissimum gentis nomen vetustiores Germani efferebant SVEON: unde Latinum SVIONES Eginhardo; & SVIONES Tacito. Germani meridionales dixerunt SVETHAN: unde Jornandi sunt Svethans, Gallorum dialecto, qui omnia pluralia formabant in s: & hodieque omnibus Germanis cis Codânum sinum dicuntur die Sweden; & in confine d mutato. Latine dicti fuisse videntur SVETHI, & SVEDI; quemadmodum the Goshon, Goshi, Frankon, Franci. Jornandes ultimam syllabam geminavit, Svethidi. Ceterum plures fuisse Svionum in unâ gente nationes, discretè testatur auctor noster his verbis: Svionum hinc civitates ipsò in oceano. Et Aethicus, Svevorum omnium, qui plurimam Germaniæ partem tenebant, gentis tradit in uniuersum LIV, ex quibus plurimæ in Scandinaviâ numerandæ sunt, sub Svionum Sitonumque nominibus. Itaque

40 complura etiam nationum nomina in eâ Scandinaviæ parte, in quâ Tacitus collocat Svionas, apud alios veteres auctores reperio. Ac primùm apud Plinium sunt HELLEVIONES, sive, ut alia habent exemplaria, HILLEVIONES, lib. IV, cap. XIII. Sevo mons ibi immensus, nec Riphæis jugis minor, immanem ad Cimbrorum usque promontorium efficit sinum, qui Codânus vocatur, refertus insulis; quarum clarissima Scandinavia est, incomperta magnitudinis; portionem tantum ejus, quod sit notum, Hellevionum gente 10 incolente pagis, quæ alterum orbem terrarum eam adpellat. Nec est minor opinione Finningia. Proximam hanc fuisse Scandinaviæ partem, quam Helleviones incoluerunt, in aperto est, quia hanc primam omnium Romani cognoscere potuerunt. Vocabulum eorum Hadria-

50 nus Junius, in historiâ Batavicâ, corrigendum censuit ex Tacito in Svionum nomen. à quâ sententiâ parum egomet quondam abfui, verùm quum subiret animum, esse Ptolemæo in Scandiarum maximâ nationem, cui vocabulum Δδῶνοι; hos eosdem non dubitavisse Plinii Hilleviones, capite diminutos: quorum integrum nomen erat Ἰδδῶνοι, HILLEVONI; quemadmodum Teutoni, Santoni, Turoni. Apud Melam, lib. III, cap. III, post descriptionem Codâni sinus, hæc leguntur: In eo sunt Cimbrî, & Teutoni: ultra, ultimi Germaniæ, Hermiones. Hoc etiam vocabulum emendandum puto in Helleviones. hi quidpe ultimi tunc omnium Germanorum Romanis noscebantur; ut patet è Plinio. Hermiones autem proximi erant Danubio, & Romanorum provinciis Rhetiæ ac Norico;

ut infra ostendetur. Ptolemæi verba de Scandiarum maximâ hæc sunt : καλεῖται ἡ ἰθὺς
 καὶ ἀπὸ Σκανδιναβία· καὶ κατέχουσιν αὐτῆς τὰ μέρη δούλικα, καθενοί· τὰ δὲ ἀνατολικά, φανώναι, καὶ φιερίσι·
 τὰ δὲ μεσημέρινα, Γεπτι, καὶ Δαυκίανες. τὰ δὲ μέσαι Λεβώνοι. id est : Eadem vocatur & proprie Scan-
 dia. ejus occidentales partes incolunt Chadini; orientales Favona, ac Firasi; meridionaleis
 Guta, & Dauciones: medias Levoni. Δαυκίανες an rectè correxerim supra in Κοδάωνας, haud
 facile adfirmaverim. Hillevoni certè è Melà, ac Plinio, non in medio fuere Scandina-
 viæ, sed in initio, ipsoque vestibulo, proximi Teutonibus. ideòque hos interpretor eos,
 qui hodiè Danorum regi subjctam colunt regionem Halland: quæ fortè olim aliis diale-
 ctis fuit Helland, & Heiland. unde caput etiam regionis vocatur Halmsted, & Helmsted,
 quasi Hellensted. Quibusdam regio dicitur scribiturque Hallind. quod vocabulum non 10
 nuper formatum, sed ab antiquo usu in hanc usque diem durare animadverto. nam Jor-
 nandi etiam inter alias Scanzix nationes, refertur vocabulum Hallin. Ceterum hujus
 regionis vel nationis nomen quum acciperent Romani; conterminos quoque, in uni-
 versum cum Hillevionibus 10 pagos incolentibus, sub idem vocabulum pertinere pu-
 tarunt. Alii tamen proximorum versùs austrum SCANDIORUM, sive SCANDIO-
 RUM, tam vastam retulerunt gentem, uti universam peninsulam inde Romani deno-
 minaverint.

Supra Scandios tandem & Helleviones, incoluere GUTÆ five GUTI: quorum re-
 gio etiam nunc vocatur vulgò Gudland, Gulland, & Gylland: & gens illa ipsa the Gudske.
 Hoc puto nomen occasionem Ablabio, Dexippo, ac Jornandi præbuisse, uti Gothorum 20
 suorum originem jam inde ante Herculeæ Trojanique belli tempora è Scanzia insulâ de-
 ducerent. nam in hac etiam præter falsos Herulos, atque Rugos, enumerat Jornandes Va-
 goth, Gautigoth, Ostrogothas: quorum hi nulli alii fuere, quam qui in Daciâ denique hoc
 vocabulo à Westgothis discernebantur; ut supra notatum. Hodiè quoque regionem Gud-
 land Latine Gorbiam adpellant; à Gothis potius, quam Gutis; à quibus rectè diceretur
 GUTIA. Sed Guta difertè Ptolemæo scribuntur Γεπτι. apud Procopium verò, quum
 essent Γεπτι, vocabulum id librorum incuriâ corruptum est. Verba ejus hæc sunt,
 rer. Gothicar. lib. II: οὕτω μὲν οὐκ ἔστιν βίασιν· ὡν ἐστὶ ἐν πολλοῖσι θρωπῶν εἰς ἅλλοι εἰσί. παρ
 οὓς δὲ Ἐρέλων τῶν οἰκηλῶνται ἰδρύσαντο. Emenda voces mendosas εἰς ἅλλοι in εἰ Γεπτι. & erit
 dictorum verborum hæc sententia: Hoc quidem modo Thulix vitam degunt. quorum gens 30
 una numerosissima sunt Guti. apud quos tunc Heruli advena habitabant. Nempe, ut dudum
 dictum, Scandiam ille adpellavit Thulen. dein Gothos, quibus contermini fuerunt ad
 Vistulæ ostia Heruli, vocavit Gutos. qui Scanzix etiam nunc sunt incolæ. Verum enim-
 verò non pertinaciter ego contenderim, Γεπτι potius esse scribendum, quam Γαῶσι· nam
 hoc etiam haud parum persvadet vox illa Jornandis Gautigoth.

FIRASI Ptolemæi videntur esse ii, qui regionem hodiè incolunt, vulgari vocabulo
 Fiering. De Chadinis atque Favonibus nihil liquet.

In tabulâ itinerariâ hæc leguntur verba; ΛΥΠΙΟΝΕΣ ΣΑΡΜΑΤÆ. VENADI
 ΣΑΡΜΑΤÆ. ΒΑΣΤΑΡΝΙ. Ex his Bastarnos à Ponto quondam usque ad Vistulæ fon-
 tem coluisse, hisque conterminos fuisse Venedos, ad Venedicum sinum, & his potèrò Finnos; 40
 infra docebo. unde adparet, ΛΥΠΙΟΝΕΣ istos nullos alios esse, quam qui hodièque
 Finnis contermini Russis dicuntur Loppi; Svedis, Danis, ac Norvagiis Lapper; ceteris
 Germanis Lappen. Hos quoque sub Sveonum nomine fuisse computatos, inde perspicitur,
 quòd auctor noster trans Svionas ait esse aliud mare, pigrum, & prope immotum: quod Svio-
 nas nullâ regione attingere potuit, nisi quâ Luppionum magna gens litori ejus prætexe-
 batur. Auctor tamen tabulæ inter Sarmatas eos computat, unâ cum proximis Venedis:
 de quibus ipse Tacitus in eodem libro de Germaniâ; Pencilorum, inquit, Venedorumque,
 & Fennorum nationes Germanis an Sarmatis ascribam, dubito. Cujuscumque olim generis
 fuerint Luppiones, hodiè certè mixtum eorum genus est è Sarmatis, id est, Slavis, atque
 Germanis: plurimâque jam ex parte sunt Slavi. Ut nunc, sic olim, non tam in gente ac 50
 nomine, quam imperio Svionum eos fuisse censeo. Idem verò de Scandis quoque, &
 Hillevionibus, ac Gutis censuerim.

Gens hodiè, Lappis ab occafu contermina, Sveonum regi paret, vulgari vocabulo
 the Skrikfinner. cujus & ipsius haud novum, sed satis vetustum apud rerum scriptores
 deprehendo esse vocabulum. Mag. Adamus Bremensis: In confinio Sveonum, vel Nord-
 manorum, contra boream habitant Scritefinni. Eodem situ memorantur & Saxoni Gram-
 matico in præfatione operis. Sed & multis sæculis ante Saxonem Jornandes in Gothicis
 suis, nullo alio tractu referre eos videtur, his verbis de Scanzia insulâ loquens: Alia verò
 ibi

ibi gentes *Scritofennæ*: qui frumentorum non quarisunt victum; sed carnibus ferarum atque avium vivunt. ubi tanta paludibus saturâ ponitur, ut & augmentum præstent generi, & satietatem ac copiam genti. Lacus hodiè est, partim in Luppionum, partim in Scritofinnorum finibus, cognomento *Albus*, vario piscium simul aviumque genere maximè scatens, quem *Jornandem* hodie paludium nomine innuisse, haud dubito. Hos igitur quoque SCRITOFINNOS jam olim sub Svionum fuisse imperio, inde colligo, quòd ad oceanum siti sunt *pigrum* & *prope immotum*; quem supra Svionas recenset Tacitus. Paullus Diaconus in Langobardicis *Scritofinnos*, ut mox ostendam, in totâ Finnomarchiâ perperam collocavit; errore, haud dubiè, eo inductus, quòd heic quoque Finnorum genteis habitare acceperat. Nomen illorum à Procopio, lib. II, de rebus Gothicis, citatur Σκρίθιννοι, vocabulo depravato, pro Σκρίθιννοι, *Scritifinni*. nam etiam nunc eorum hoc genus adpellatur *Finnen* & *Fennen*. Neque enim eorum placet intempestiva *κρίσις*, qui nuper in Diacono juxtâ atque *Jornande* legendum docuerunt *Scritobini*; tamquàm à voce *bein*, quæ pedem sive crus significat, eorum deductum sit nomen; quia Diaconus tradit à saliendo Germanicâ lingvâ id formatum. Ex Fennorum sive Finnorum eos fuisse nomine pariter ac genere, si non tot auctorum, F vel Φ scribentium, unanimis persuadere potuit consensus; id saltem movisset, quòd hodièque Danis, Norvagiis, ac Sveonibus, sibi que ipsis adpellantur *Skrikfinner*, vel, ut illorum fert orthographia, *Skrikfinder*; quemadmodum omnes reliqui Finni, *Finner*, sive *Finder*. Sic in privilegio *Hludewici* imperatoris, archiecclesiæ Hammaburgiensi concessio, sunt *Scredewindon*; & in diplomate quodam *Friderici* imperatoris *Scredewindones*; item in confirmatione *Ansgarii*, archiepiscopi Hammaburgiensis, per papam Gregorium IV factâ, *Scridevinda*; item in literis papæ Innocentii II, ad *Adalberonem*, archiepiscopum Hammaburgiensem, ipsa regio *Scridivindia*. In quibus omnibus litera *v* est consona, duriter sonans ut *f*, vulgari etiam nunc Germanorum more. Ceterum mores Scritofinnorum describit Procopius ferè eosdem, quos Tacitus Finnorum. In his igitur eos referemus. Atque hæc de Svionibus, gentibusque eorum regno subjectis, dicta sufficiant.

STONUM hinc regnum, à lævo Sevonis latere, tertiâ parte Sveonum regno angustius, quas gentes olim Taciti ævo comprehenderit, haud faciliè dispexerim, fuisse tamen plures numero, liquidò ex his ejus verbis patet: *Svionibus Sironum gentes continuantur*.

FINNOS in Finnomarchiâ, quam Norvagi regni etiam nunc partem vulgò adpellant *Findmark*, jam inde antiquis coluisse temporibus, patet ex Paulo Diacono, qui perperam eos, ut antè dixi, adpellat *Scritofinnorum* nomine. Verba ejus, in Langobardicis, lib. I, cap. IV, hæc sunt: *In extremis, Circium versus, Germaniæ finibus, in ipso oceani litore, antrum sub eminenti rupe conspicitur. & postea, cap. V: Huic loco Scritofinni (sic enim gens illa nominatur) vicini sunt; qui etiam est atis tempore nivibus non carent; nec aliis, utpote feris ipsi ratione non distantes, quam crudis agrestium animantium carnibus vescuntur: de quorum etiam hirtis pellibus sibi indumenta coaptant. Hi à saliendo, juxta linguam barbaram, etymologiam ducunt. salibus enim utentes, arte quadam ligno incurvo, ad arcus similitudinem, feræ assequuntur. Apud hos est animal, non satis absimile cervo: de cujus ego corio, ut fuerat pilis hispidum, vestem, in modum tunica, genu tenuis apratam conspexi; sicut jam facti, ut relatam est, Scritofinni utuntur. item cap. VI: Nec satis procul ab hoc, de quo præmissimus, litore, contra occidentalem partem, quâ sine fine oceanum pelagus patet, profundissima aquarum illa vorago est, quam usitato nomine maris umbilicum vocamus. Gentem equidem, quam heic Diaconus describit, esse re verâ Scritofinnos, nemo inficiari potest. at regionem tamen, quam depingit, non esse eam, quam *Jornandes* & *Saxo Scritofinnis* tribuunt, quamque etiam nunc incolere prope Lappiones scimus; sed eam, quæ nunc vocatur Finnorum marchia, vulgò *Findmark*, nemini dubitare licet. quidpè & ad Circium versus in ipso oceani litore ponit, & voraginem maris ad eam describit, quam nunc ad confinia Norvagiæ Finnomarchiæque esse vulgari vocabulo *Maelstrom*, vel, ut alii vocant, *Muskestrom*, inter insulas *Loffoos* & *Veroe*, nemo harum regionum peritus ignorat. Causa hujus erroris, gentiumque ac regionum confusio inde Diacono nata est, quòd audiverat, esse Finnos super Norvagos, esse item super hos, Scritofinnos: quos tamen ille utrosque, memoriæ vitio, vel quia non satis rem perceperat, mirificè confudit, & utramque gentem sub uno Scritofinnorum vocabulo in unam Finnorum marchiam compexit. Utrum verò hi MARCHIOFINNI (neque enim aliud eorum nomen reperio) Taciti jam ævo has regiones incoluerint, an posterius ex Finningiâ huc unâ cum Scritofinnis transgressi fuerint, incertum habeo. Sub Sironum eos fuisse imperio,*

imperio, satis difertè ex eo liquet, quòd unos Sitonas Tacitus juxta Svionas nominat.

Ceterùm ipsa SITONUM gens nulla alia fuit, quàm qui Eginhardo & aliis posterioris sæculi scriptoribus dicuntur NORTMANNI; nunc verò sibi ipsis, & conterminis gentibus, vulgò Normender, Norbagger, & Norske, Latine Norvagi, ac Norvegi; & regio eorum vulgò Norrige, contractèque Norge, id est, *Normannorum regnum*, quam vulgò dicimus *Norvagam*. Nomen eos accepisse à regione mundi, quam *Septentrionem* Latine, *Nord*, *North*, & *Noord* Germanicè vocamus, quia in septentrione siti sunt, dubium esse non potest. nam *bagge* etiam incolis est idem quod Latinis *incolere*, seu *inhabitare*. Apud Plinium regionem dici NERIGON, suprà dictum est. Apud Aethicum, mirum cosmographum, eadem terra adpellatur *Noricum*; in his verbis: *Oceani occidentalis famose in-* 10
sula sunt, Orcades, Illyricum, Noricum, Ingeonici. Ubi equidem satis imperitè Illyrici vocabulum admiscuit, quum id aliàs ad Danubium Norico proximum esse audivisset. Per *Noricum*, *Norvagam* eum intelligere, patet ex *Orcadum* mentione, & *Ingeonum*, quorum nomen omnem septentrionalem Germaniam quondam occupasse, infrà docebo.

Atque hæc sunt duò illa vetustissima simul vastissimaque, & absolutissima totius Europæ regna, SVEONUM, atque SITONUM: quæ ad CIRC jam annos, ex quo in Romanorum pervenerint notitiam, perpetuò eodem tenore duraverunt. quanto verò temporum spatio, ante Romanorum notitiam, in tantà corpora tantamque firmitudinem coaluerint, incertum est. Hæc igitur immensæ illius SVEVIÆ finis.

CAP. XLII.

20

De orientali Germania latere, ac termino.

HACTENUS Germaniæ gentis, ad Vistulam usque amnem, ac lævum sinus Codani sive Svevici maris litus, exposuit auctor noster omnis. De iis, quas trans Vistulam, & in dextero dicti maris litore posthinc memorat, antequàm agam, de latere hoc Germaniæ orientali, terminoque ejus, variè ab antiquis scriptoribus constituto, dicendum est.

Terminum inter Germaniam Sarmatiamque, sive, uti tunc vocarunt, Scythiam, vetustissimi geographorum Vistulam amnem statuerunt, & sinum Codanum. unde hæc 30
Plinii, lib. IV, cap. XIII, post descriptionem Scandinaviæ: *Nec minor est opinione Finningia. Quidam hæc habitari, ad Vistulam usque fluvium, à Sarmatis, Venedis, Scyris, Hiris, tradunt.* item ista Solimi, cap. XXIII: *Mons Sevo, ipse ingens, nec Riphais minor collibus, initium Germaniæ facit. hunc Ingeones tenent; à quibus primis, post Scythas, nomen Germanicum confurgit.* Haud obscure uterque Finningiam, quæ nunc vulgò dicitur Finland, à Germanorum nomine ac genere excludit. Hinc etiam Ptolemæus Finnos extra Germaniæ limiteis in Sarmatiâ memorat, quamquàm alienissimo situ. Sed idem auctor disertissimis verbis Germaniam Vistulâ terminat. τὸ δὲ ἀνατολικὸν ὁρίδιον ἐστὶν ἡ δὸς τῆς εἰρημῆς Πισποφῆς πρὸς τὸ ὑπερκείμενον Σαρματικὸν ὄρη Ἀσίσεως, καὶ ἡ μετὰ τὰ ὄρη Πητῆ τῶν εἰρημῶν κεφαλῶν τῶν οὐρίσθλων ποταμῶν καὶ ἐπὶ αὐτῶν ὁ ποταμὸς, εὐς θαλάσσης. hoc est: *Latus orientale ter-* 40
minat distantia, à dictâ conversione, usque ad imminenteis Sarmatiæ montis: prætereaque distantia post montis ad dictum Vistulæ fontem: atque hinc flumen ipsum, ad mare usque. Et in descriptione Sarmatiæ, de eodem termino: Ἡ δὲ Ἑυρώπη Σαρματία παρῆρξεται δὸς δυσμῶν τῶν οὐρίσθλων ποταμῶν, καὶ τῆ μετὰ τὸ κεφαλῆς αὐτῆ καὶ τῶν Σαρματικῶν ὀρέων γερμῆ, καὶ αὐτῶν τοῖς ὄρεσιν. id est: *Sarmatia Europæa terminatur ab occidente Vistulæ flumine, & lineâ inter fontem ejus & Sarmaticos montis ductâ, tum ipsis montibus.* Sic & Iornan des sub initium de rebus Gothicis: *Scanzia à fronte posita est Vistula fluvii, qui, Sarmaticis montibus ortus, in conspectu Scanzie septentrionali oceano trifidus illabitur, Germaniam Scythiamque determinans.* Et M. Vipsanius Agrippa, quem Plinius citat lib. IV, cap. XII, his verbis: *Agrippa totum eum tractum, ab Istro ad oceanum, bis ad decies centum millia passuum in longitudinem, ali-* 50
quantum minus quadringentis in latitudinem, ad flumen Vistulam à desertis Sarmatiæ prodidit. Hæc etiam disertissimè Vistula pro termino Sarmatiam Germaniamque inter statuitur: nam de Sarmatiæ gentibus proximè Plinius egit. Hinc etiam in fine cap. XIII, nimis exiguam Germaniæ latitudinem inter ortum & occasum idem tribuit Agrippa, CCLXVIII millia passuum. quâ in re mox quoque reprehenditur à Plinio. *Rhætie, inquit hic, prope unius majore latitudine, sanè circa excessum ejus subactæ. nam Germania multis postea annis, nec tota, percognita est.* Est autem Rhætiarum juxta Danubii ripam, à Rheno ad Aeni confluentem, tanta latitudo, quantum univèrsæ tribuit Agrippa Germaniæ. Sed nec Mela